

Onderzoek naar **jonge mantelzorgers** op ROC MBO College West

4 op de 10 studenten aan het ROC MBO College West hebben zorgtaken thuis. Zo bleek uit onderzoek. Dat is hoger dan het landelijke percentage van 1 op de 4 jongeren en kinderen dat mantelzorger is. Van de studenten met zorgtaken op dit ROC, geeft 70% aan dat school niet op de hoogte is van hun zorgsituatie. Terwijl ook 70% aangeeft wel te weten waar ze terecht kunnen op de opleiding voor hulp en steun. Kennelijk ervaren de jongeren een grote drempel bij het bespreken van de thuissituatie op school.

Aanleiding voor onderzoek

Jongeren met zorgtaken thuis, lopen meer risico op uitval. Dat viel het mbo-jeugdteam van het Loopbaan Expertise Centrum (LEC) van het ROC MBO College West ook op. Steeds vaker melden studenten met een zorgverantwoordelijkheid zich met burn-out klachten. En zij verzuimden bovengemiddeld veel.

Het mbo-college schakelde Markant, centrum voor mantelzorg in Amsterdam, in om te onderzoeken om hoeveel leerlingen met zorgtaken het op de opleiding gaat. Het LEC van het college heeft een vragenlijst opgesteld. Hierbij speelden Markant en GGD Gezonde School een adviesrol. Markant heeft vervolgens de vragenlijsten afgenomen, in de periode januari-april 2025.

Zorgsituaties

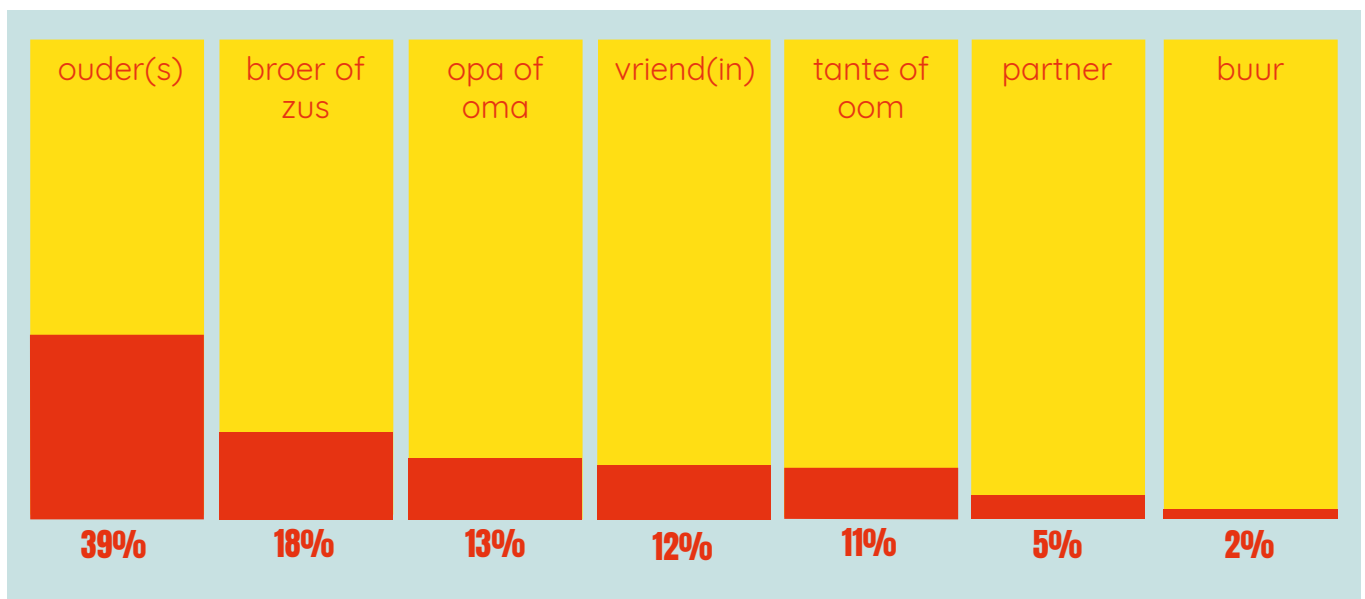
In totaal hebben 182 studenten de vragenlijst ingevuld, in de leeftijd van 16 tot 25 jaar. Van hen gaf 39% (71 studenten) aan in hun directe omgeving te maken te hebben met iemand met een chronische ziekte, lichamelijke beperking, verstandelijke beperking, psychische kwetsbaarheid of verslaving. Deze groep werd gevraagd de vragenlijst voor te zetten. Voor de overige 111 studenten stopte de vragenlijst.

De 71 studenten hebben in hun directe omgeving te maken met:

(Combinaties zijn ook mogelijk)

Bij 62% van de studenten woont de persoon bij hen in huis. Bij de overige studenten gaat het om iemand in de directe omgeving, zoals een oom, tante, vriend of buur:

Duur van de zorg

Sommige studenten hebben al vanaf kleins af aan zorgtaken. Zij geven aan al sinds hun geboorte of sinds ze zich kunnen herinneren, te maken hebben met een zorgbehoevend familielid. Een paar antwoorden van pittige zorgsituaties zijn:

“Mijn vader was al sinds mijn geboorte ziek, rond 7 jaar begon ik hem te helpen. Mijn moeder werd ziek toen ik rond 11 jaar was.”

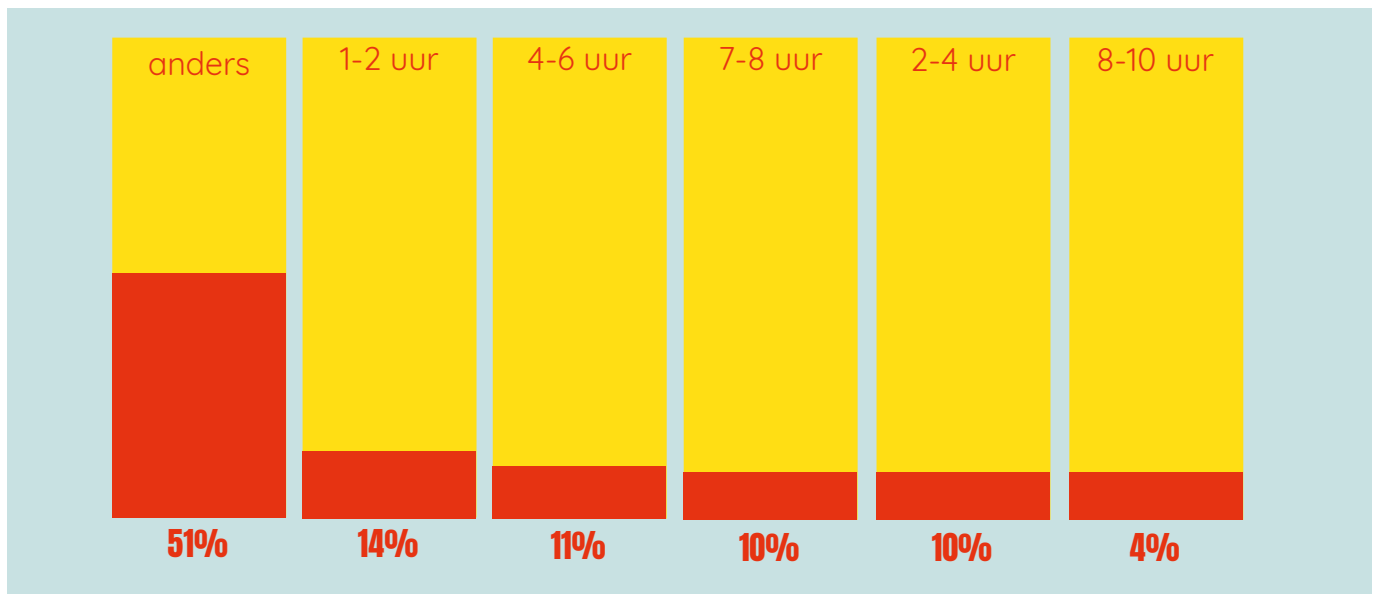
“Mijn vader is alcoholist, maar ik zorg elk weekend voor hem en mijn broertjes.”

“De ene sinds ik was geboren en de andere 2 jaar ongeveer.”

Het aantal uren dat ze aan de zorg besteden, wisselt sterk. Van de groep 'anders' geeft een tiental aan geen zorg (meer) te hoeven bieden. De grootste groep zegt niet precies te weten hoeveel uur zij besteden aan de zorg (mogelijk omdat het zorgen erg geïntegreerd is in hun leven) of dat het aantal uur nogal wisselt.

Nog eens 4 studenten geven aan dat ze 'altijd', 'alle dagen', 'elk weekend' en 'altijd na school en in het weekend' zorgtaken hebben. Zij zitten waarschijnlijk op meer dan 10 uur per week.

De impact

Welke gevolgen hebben de zorgtaken op het dagelijks leven van de studenten. Dat hebben we onderzocht met een aantal vragen.

Tijd voor jezelf

52% heeft genoeg tijd voor zichzelf
 30% heeft beperkt tijd voor zichzelf
 18% geeft eigen tijd te

Aandacht in de les

48% ondervindt geen probleem
 32% heeft enigszins last
 20% heeft moeite met aandacht houden tijdens de les

Tijd voor het huiswerk

49% heeft genoeg tijd voor huiswerk
39% heeft beperkt tijd voor huiswerk
14% heeft niet genoeg tijd voor huiswerk

De invloed op stage

69% ondervindt geen hinder bij het stage lopen
18% ondervindt enige hinder
13% ondervindt hinder bij het stage lopen vanwege zorgverantwoordelijkheid

Samenvattend ervaart ongeveer de helft van de studenten geen problemen met tijd voor zichzelf en voor huiswerk of bij aandacht voor de les. Een kleine groep van 10-14 studenten ervaart grote gevolgen van het zorgen op het dagelijkse (school)leven.

Hulp op school

70% weet waar hij terecht kan op school bij een probleem.
30% weet dat een beetje

70% weet waar hij terecht kan op school voor hulp en ondersteuning. De anderen weten dat niet. Dat specifiek de jeugdadviseur kan helpen bij problemen, weet iets meer dan de helft (52%).

Bijna driekwart vindt dat de opleiding niet genoeg helpt bij de zorg voor de familie. Op de vraag wat de studenten vinden van de steun die ze van de school krijgen, geeft wel weer het merendeel aan die steun prima tot goed te vinden (34, bijna de helft van de respondenten).

Nog eens 16 studenten geven aan geen steun te krijgen. 6 studenten vinden de steun niet goed en 6 anderen geven aan geen steun nodig te hebben. Het lijkt erop dat de studenten die steun krijgen van de opleiding daar tevreden over zijn, maar dat een grote groep geen steun krijgt of niet weet dat het er is.

Wordt er op dit moment rekening gehouden met jouw situatie thuis?

61% zegt nee

19% zegt dat er rekening wordt gehouden met het lesrooster, de start van de lesdag of de opleidingsduur

20% geeft aan dat het niet nodig is

Suggesties van studenten

Op de open vraag wat de school kan doen om de studenten te helpen, komen niet veel concrete antwoorden. De bruikbare suggesties zijn:

“Met een professional erover praten.”

“Minder huiswerk.”

“Op tijd eindigen met school.”

“Lessuren vooral in de ochtend plannen.”

“Rekening houden met afwezigheid.”

“Niet last minute komen met alles.”

“Minder vroege lessuren.”

“Begrip, mij de ruimte geven en mij motiveren.”

“Begrip als bepaalde taken te veel zijn.”

***“Er rekening mee houden dat school soms niet lukt,
En niet te veel druk geven over schoolwerk of te laat komen.”***

Conclusie en aanbeveling

Het aantal jonge mantelzorgers onder de studenten is op het ROC College West hoger dan gemiddeld. Maar circa de helft van hen ervaart niet veel problemen. Een kleine groep heeft het daarentegen behoorlijk zwaar. Opmerkelijk is dat bijna driekwart van de studenten die aan het onderzoek hebben meegedaan, aangeeft dat de school niet op de hoogte is van de zorgsituatie waarin zij zitten.

Ruim de helft zegt ook dat school geen rekening houdt met hun thuissituatie. Waarschijnlijk gaat het hierbij om dezelfde groep: wanneer de school niet op de hoogte is van de zorgsituatie, wordt er ook geen rekening mee gehouden. Deze studenten zullen geen hulp vragen en geen hulp krijgen.

Hier valt voor de school veel te winnen. De studenten die hulp krijgen van school, ervaren dat doorgaans als goed. De school is dus op de goede weg. Het is vooral zaak om de jonge mantelzorgers op school te herkennen (weten bij wie een zorgsituatie thuis speelt) en meer bekendheid te geven aan het hulpaanbod. Ook in bijvoorbeeld een mentorles. Een derde weet niet waar hij terecht kan voor steun en de helft weet niet van het bestaan van de jeugdadviseur.

Achtergrond van de opleiding

Het ROC College West biedt voornamelijk zorgopleidingen. Van de respondenten doet een kwart de opleiding doktersassistent. Gevolgd door laboratoriumonderwijs (18%) en Helpende in zorg&welzijn (14%). De overige respondenten doen ook zorgopleidingen, maar zijn niet oververtegenwoordigd. 93% doet de BOL-opleiding en de rest een BBL. Door de resultaten wordt het vermoeden bevestigd dat veel jonge mantelzorgers zich inschrijven voor zorg gerelateerde opleidingen. Jonge mantelzorgers ontwikkelen vaak een “care-identity”: zorgen vanaf een jonge leeftijd maakt dat het onderdeel wordt van je identiteit. Deze jonge mensen kiezen dus vaker voor zorgopleidingen en -beroepen.

centrum voor mantelzorg